

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УСНОМУ ПОСЛІДОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

У статті представлено теоретичне обґрунтування системи вправ для навчання усному послідовному перекладу студентів магістратури з урахуванням особистісних характеристик усного перекладача, які розвивають уміння презентації перекладу, виступу на публіці і передбачають набуття знань, необхідних для здійснення професійної діяльності. Основна увага приділяється встановленню типології ефективних вправ, що є важливою складовою частиною оптимального управління навчальною діяльністю студентів для формування фахової компетентності усного перекладача. Очікуваними результатами і кінцевими цілями навчання магістрів-філологів усного перекладу є становлення фахової перекладацької компетентності у зовнішньоекономічній сфері, яка розуміється як здатність професійного перекладача креативно використовувати когнітивні ресурси своєї мовної свідомості для вирішення професійних завдань інтерпретації смислу в ситуаціях міжкультурної ділової комунікації. У процесі створення системи вправ визначено три етапи навчання (підготовчий етап набуття знань та формування спеціальних навичок усного послідовного перекладу, тренувальний етап розвитку навичок та формування спеціальних та стратегічних умінь, автоматичний етап вдосконалення спеціальних та стратегічних умінь усного послідовного перекладу у зовнішньоекономічній сфері).

Ключові слова: усний послідовний переклад, фахова компетентність усного перекладача, система вправ, етапи навчання.

Сьогодні однією з нагальних потреб у навчанні перекладу взагалі та усному послідовному перекладу (далі – УПП) зокрема є відсутність структурованої лінгводидактичної системи. І, якщо в процесі навчання письмовому перекладу така ситуація компенсується різними моделями навчання і власними напрацюваннями викладачів, то під час навчання усному перекладу викладачі, як правило, обмежуються набором вправ, які включають тренування мнемотехніки, переключення з одного мовного коду на інший, тренування переключення на різні типи кодування, темпу усного перекладу, опрацювання активної навички поєднання транскрипції та перекладу, нарощування активного запасу відповістей, вправ, спрямованих на використання комплексних видів трансформацій, враховуючи синтаксичне розгортання і мовленнєву компресію.

Нами було виявлено, що традиційно вправи на переклад мають характер рекомендацій і спрямовані на подолання окремих перекладацьких труднощів. Так, виокремлюють підготовчі, доперекладацькі та перекладацькі вправи (К. Г. Бабаскіна (2011), Т. В. Ганічева (2008), В. І. Голишев (2016), О. А. Істомін (2013), О. В. Красильникова (2011), Г. В. Пушкіна (2015), О. В. Сапіга (2006), О. В. Старикова (2011), К. О. Тазіна (2012), К. В. Тихонова (2014), О. В. Федотова (2014), Г. О. Христолюбова (2013), Є. О. Червінко (2013)).

Як відомо, підготовка перекладача має забезпечити засвоєння знань, розвиток навичок, формування вмінь та здатностей. Саме правильно і раціонально складені вправи, їх послідовність та взаємозв'язок на всіх етапах сприяють оптимальному процесу навчання. Мета вправ – розвиток навичок та вмінь подолання труднощів на шляху вирішення окремого перекладацького завдання. Крім того, вправи для навчання усному перекладу, запропоновані в навчальній літературі [1; 3–8], можна охарактеризувати як такі, що спрямовані на розвиток лише трансформаційних навичок усного перекладу і не враховують особистісні характеристики майбутнього перекладача.

Метою статті є теоретичне обґрунтування системи вправ для навчання УПП студентів магістратури з урахуванням особистісних характеристик усного перекладача, які розвивають уміння презентації перекладу, виступу на публіці і передбачають набуття знань, необхідних для здійснення професійної діяльності.

З метою комплексної підготовки і становлення професійного усного перекладача використання окремих традиційних вправ, завдання в яких спрямовані лише на розвиток пам'яті, уваги, здатності швидко переключатися з мови на мову, збільшення активного словникового запасу, недостатньо. На нашу думку, традиційна система не включає основних елементів, які супроводжують роботу усного перекладача: здатність працювати в умовах стресу і вмінні йому протистояти, вмінні виступати публічно і презентувати текст перекладу.

Аналіз теорії та практики використання вправ для навчання перекладу дозволяє дійти висновку, що раціональний підхід до створення системи навчальних дій має бути диференційованим, іншими словами, таким, що розрізняє етапи становлення навичок і вмінь. Система не може бути побудованою на основі лише одного виду вправ, а має бути спрямованою на розвиток цілого комплексу психолінгвістичних механізмів породження тексту перекладу.

Отже, встановлення типології ефективних вправ є важливою складовою частиною оптимального управління навчальною діяльністю студентів для формування фахової компетентності усного перекладача (далі – ФКУП), тому питанню відбору та складання вправ, виконання яких зумовлене особливостями та специфікою організації навчання усному перекладу в зовнішньоекономічній сфері (далі – ЗЕС), приділяється особлива увага.

Внаслідок значного розвитку методичної основи навчання усному перекладу за останні кілька років має змінитися загальний підхід до навчання цьому виду професійного мовного посередництва. Згідно з концеп-

цією нашого дослідження, на перший план у процесі навчання магістрів-філологів усному перекладу у ЗЕС виходить необхідність удосконалювати особистісні якості студентів, їх комунікативні та професійні уміння, уміння міжкультурного спілкування, спеціальні уміння усного перекладу, уміння виступати на публіці, знання робочих мов, загальну ерудицію, здатність вирішувати професійні завдання.

Система вправ для формування фахової компетентності усного перекладача у ЗЕС має:

– відповідати кінцевим цілям навчання усного перекладу магістрів-філологів, які працюватимуть у сфері зовнішньоекономічної діяльності;

– будуватися на важливих принципах навчання, які було розглянуто вище;

– мати єдину структуру формування перекладацьких навичок, вмій і здатностей;

– будуватися на типових ситуаціях реальної професійної діяльності та текстах усного інституціонального ділового дискурсу, представленого такими жанрами, як ділові презентації, інтерв'ю, виставки, ділові переговори, ділова розмова по телефону (Skype) і тексти якого містять професійно спрямований лексико-граматичний матеріал;

– бути системою контролю, зважаючи на той факт, що об'єктами контролю вважаються певні перекладацькі навички, вміння і здатності;

– бути організованою відповідно до виокремлених етапів перекладацької діяльності.

Очікуваними результатами і кінцевими цілями навчання магістрів-філологів усному перекладу є становлення фахової перекладацької компетентності у ЗЕС, яку можна розуміти як здатність професійного перекладача креативно використовувати когнітивні ресурси своєї мовної свідомості для вирішення професійних завдань інтерпретації смислу в ситуаціях міжкультурної ділової комунікації.

Суб'єктно-синергетичний, когнітивний і компетентнісний підходи, що створюють основу, на якій базується концепція нашого дослідження, розроблені в контексті рівнів методології та принципів, що забезпечують їх реалізацію. Провідними виділено *комунікативний принцип у білінгвальному середовищі, принципи врахування рідної мови і культури, нелінійності, незамкненості, спостереження, виникнення порядку через флуктуацію, лінгвокогнітивної контрастивності, професійної релевантності, холізму, психолого-педагогічної індивідуалізації, самостійності, трансференції та принцип емпатії.*

Вищезазначені принципи орієнтують на створення умов для засвоєння студентами *білінгвальної, особистісної, предметної, перекладацької і стратегічної компетентностей*, оволодіння крос-культурними, герменевтичними та лінгвістичними знаннями, що зумовлюють прийняття і становлення системи професійних цінностей, засвоєння професійних ролей майбутнього фахівця в контексті накопичення і відтворення комунікативних, інформаційно-аналітичних, дискурсивних, міжкультурно-посередницьких, лінгвокультурних і операційних стратегій управління професійним середовищем.

У структурному плані фахова компетентність усного перекладача як особливого типу білінгва подана як *синхронний синергетичний механізм*, який успішно функціонує і складається з елементів, що перебувають у постійній взаємодії – білінгвальної, перекладацької, особистісної, предметної і стратегічної компетентностей, кожна з яких поділяється на інформаційний і прагматичний компонент. Зміст зазначених компетентностей представлено здатностями, навичками і вміннями, які на основі певної сукупності знань дозволяють майбутньому фахівцю здійснювати професійний переклад в умовах міжкультурної ділової комунікації.

Зазначена сукупність мовленнєвих навичок, умій і здатностей майбутнього перекладача має забезпечувати передавання інформації в ситуаціях міжкультурного ділового спілкування відповідно до нормативних вимог до тексту перекладу. Основним змістом навчання визначено професійно орієнтовну міжкультурну ділову комунікацію з домінантою навчання – усним білінгвальним діловим дискурсом. Враховуючи специфіку усного білінгвального ділового дискурсу, зумовлену особливостями мовленнєво-розумової діяльності людини, створений корпус текстів для використання в навчальному процесі дає змогу вивчати реальне вживання лексичних, граматичних і фразеологічних явищ у природному мовному білінгвальному середовищі.

Формування вмій здійснювати контроль, самооцінку і самокорекцію дозволяє студентам не тільки оцінювати продукт перекладацької діяльності з позицій правильного мовного оформлення та ефективності досягнення поставлених завдань, але й відстежувати особистісний прогрес студента.

Основою нашого підходу вважається партнерство між студентом і викладачем, творче ставлення до процесу навчання, гнучкість тощо. З позицій синергетичного підходу до мови, а саме тристороннього процесу навчання «активності студента, викладача та середовища між ними», необхідно включити такі елементи, як неперервна оцінка і самооцінка навчання, яке включає ігрові форми. Тренування кожного студента в групі відбувається під увагою і неперервною оцінкою викладача та інших студентів. Ідея цілеспрямованого тренінгу під керівництвом викладача не є новою для методики, але такий спосіб тренування усних перекладачів є не зовсім звичним, зважаючи на аналіз навчальної і наукової літератури.

Із самого початку до системи навчання входять такі елементи: обговорення, пояснення, оцінка, коригування. До поняття «оцінка» ми відносимо самооцінку, оцінку студентами групи один одного й оцінку викладача. У процесі самооцінки і сторонньої оцінки обов'язково уточнюються ключові вміння і цілі, висвітлюються сильні і слабкі моменти, використані перекладацькі стратегії. Уважне спостереження за діями інших студентів і за своїми власними діями тренує навички самооцінки і дозволяє випрацювати здатність відчувати стан інших людей.

Система вправ для навчання будь-якої діяльності має враховувати її структуру і специфіку, у нашому випадку – усного професійного перекладу. *Послідовність дій усного перекладача* у фазі прийняття перекладацького рішення відповідає такій схемі: осмислення вихідного висловлювання – прийняття рішення щодо перекладу – реалізація перекладу. Отже, у процесі створення системи вправ для формування ФКУП необхідно визначити *етапи навчання*. Враховуючи мету нашого дослідження та описані вище підходи до проблеми систематизації вправ для навчання УПП, виділяємо *три етапи*: підготовчий (*аналітичний*) – етап набуття знань та формування спеціальних навичок УПП; етап розвитку навичок та формування спеціальних вмінь УПП у ЗЕС (*тренувальний*); етап розвитку та вдосконалення спеціальних та стратегічних вмінь УПП у зовнішньо-економічній сфері (*автоматичний*). Тобто система вправ складається з *трьох підсистем вправ* на: 1) формування спеціальних навичок УПП; 2) розвиток навичок та формування спеціальних та стратегічних вмінь УПП; 3) вдосконалення спеціальних та стратегічних вмінь УПП у ЗЕС.

Оскільки наша система вправ для навчання УПП призначена для навчання здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Філологія (Переклад включно)», беремо до уваги той факт, що студенти вже набули базових перекладацьких знань, у них вже сформовані певні навички і вміння для виконання УПП, таким чином, нашим завданням є підвищення рівня автоматизму наявних навичок і формування та вдосконалення спеціальних та стратегічних вмінь УПП. Що стосується знань у галузі зовнішньо-економічної діяльності, то базові знання в цій галузі були отримані студентами під час вивчення предметів «Основи економічної науки», «Основи менеджменту», «Основи маркетингу», а також у процесі занять із ділової англійської мови. Нашою метою щодо вивчення предмета спеціалізації є поглиблення і систематизація спеціальних знань студентів у цій галузі за допомогою підбору навчального матеріалу.

Отже, система вправ для навчання УПП у ЗЕС складається з *трьох підсистем вправ* на: 1) формування спеціальних навичок УПП; 2) розвиток спеціальних навичок УПП у ЗЕС та формування та розвиток спеціальних та стратегічних вмінь УПП у ЗЕС; 3) удосконалення спеціальних та стратегічних вмінь УПП у ЗЕС.

Кожна підсистема вправ складається із груп вправ, таким чином, система містить дев'ять груп вправ для:

- (1.1) формування спеціальних навичок УПП;
- (1.2) формування спеціальних навичок УПП у ЗЕС;
- (2.1) розвиток спеціальних навичок УПП у ЗЕС;
- (2.2) формування спеціальних вмінь УПП у ЗЕС;
- (2.3) формування стратегічних вмінь УПП у ЗЕС;
- (2.4) розвиток спеціальних вмінь УПП у ЗЕС;
- (2.5) розвиток стратегічних вмінь УПП у ЗЕС;
- (3.1) удосконалення спеціальних вмінь УПП у ЗЕС;
- (3.2) удосконалення стратегічних вмінь УПП у ЗЕС

До складу *груп вправ на формування спеціальних навичок УПП першої підсистеми* входять вправи, які місять такі їх *види*: вправи на сприйняття, упізнавання, диференціацію, ідентифікацію лексичних одиниць мовлення з виділенням ключової інформації висловлювання/тексту; імітацію речень; вставку лексичних одиниць; заміну граматичної форми; тлумачення запропонованих термінів; звуження і розширення речень; об'єднання простих речень в одне складне; роз'єднання складного речення на кілька простих; відпрацювання тема-рематичних єдностей; тренування різних видів пам'яті (мнемотехніка, безасоціативне та асоціативне запам'ятовування); ехоповтор; формування навичок та розвиток вмінь універсального перекладацького скоропису (далі – УПС); імовірнісне прогнозування на смислового рівні, на рівні слова, на рівні мети комунікації.

До складу груп вправ на розвиток навичок та формування спеціальних вмінь УПП *другої підсистеми* входять такі *види* вправ: переклад окремих слів, словосполучень, речень; рецепція з письмовою фіксацією змісту фрагмента тексту; рецепція з письмовою фіксацією програми, а також репродуктивне говоріння, яке супроводжується референтним читанням; розшифрування абревіатур; переклад топонімів; синонімічний переклад; антонімічний переклад; переклад конвенціональних дискурсних формул; імітація зразка мовлення мовою оригіналу/перекладу; підстановка; лексичні і граматичні перекладацькі трансформації; розширення, завершення тексту; переклад-переказ тексту; об'єднання одноструктурних і різноструктурних зразків мовлення у надфразову єдність; згоргання відомої інформації; мовна і мовленнєва компресія і декомпресія тексту; рецепція аудіювання/читання з метою одержання і виділення інформації; переклад висловлювання/тексту оригіналу з використанням перекладацьких трансформацій.

До складу груп вправ на розвиток та вдосконалення спеціальних та стратегічних вмінь УПП у ЗЕС *третьої підсистеми* входять вправи, які місять такі їх *види*: односторонній/двосторонній переклад без фіксації (абзацно-фразовий); односторонній/двосторонній послідовний переклад із фіксацією (використанням УПС); рецепцію (аудіювання/читання) з метою здійснення одностороннього/двостороннього перекладу. Вправи третьої підсистеми націлені на групову роботу студентів для вдосконалення необхідного для кожного усного перекладача вміння працювати в команді та синхронізувати свої дії не тільки щодо кількості завдань, які одночасно виконуються в процесі перекладу, а й налаштовуватися на потреби свого партнера/ів, із яким/и він працює. Вправи призначені для удосконалення вмінь реалізації УПП у ЗЕС із застосуванням УПС, тлумаченням термінології та з контролем темпу мовлення.

Остання група вправ містить вправи саме на виконання того виду діяльності, якого ми навчаємо – УПП у ЗЕС із застосуванням УПС та контролем темпу мовлення. Набуті раніше уміння остаточно вдосконалюються. Використання УПС відпрацьовується під час двостороннього непідготовленого перекладу діалогів із англійської на українську та з української на англійську мову. Студенти вдосконалюють уміння використання діагонального розташування запису. Крім того, переклад здійснюється у високому темпі у режимі фіксованих скорочених пауз.

Необхідно відзначити, що усередині системи і у кожній підсистемі вправи розташовані таким чином, що система вправ стала системою взаємозалежних навчальних дій відповідно до наростання труднощів у їх виконанні. Забезпечення якісної реалізації кожної операції і правильне позначення послідовності виконання цих операцій у комплексі, а також їх повторення і відпрацювання у різних комбінаціях забезпечують якість виконання усного двостороннього послідовного перекладу у ЗЕС як виду діяльності.

Отже, вправи усередині нашої системи розташовані за схемою: осмислення вихідного висловлення – прийняття рішення на переклад – реалізація перекладу, що відповідає послідовності дій перекладача у фазі ухвалення перекладацького рішення у процесі перекладу.

Передбачається, що виконання вправ у кожній підсистемі відбувається послідовно – від відпрацювання окремих елементів операцій та їх комбінацій до виконання самої діяльності – двостороннього послідовного професійно орієнтованого перекладу. Кожна підсистема відрізняється від попередньої підсистеми рівнем, на якому виконуються вправи: у першій підсистемі вправи виконуються на рівні слово→фраза→понадфразова єдність; у другій підсистемі вправи виконуються на рівні понадфразова єдність→мінітекст→текст; у третій підсистемі вправи виконуються на рівні мінітекст→текст.

На основі нашого підходу рекомендується вдосконалювати особистісні якості і найважливіші уміння (індивідуальні і соціальні), до яких належать мотивація, управління стресом, здатність до концентрації і запам'ятовування, толерантність і емпатія.

Внаслідок виконання вправ виявляються такі специфічні аспекти усного перекладу: сприйняття мовлення як мотивованого висловлювання реальної людини, що підсилює відчуття особистої участі і відповідальності за отримані результати; переклад мовлення іншого студента з/на іноземну мову.

За допомогою такої методики в процесі перекладу елімінуються типові труднощі і помилки; перекладацький скоропис не відволікає увагу студента; вдається досягти невимушеної концентрації уваги на поняттях і концептах, а не на окремих словах; студенти краще усвідомлюють власні слабкі і сильні сторони, а це приводить до більш ефективного використання їхніх ресурсів, уникнення помилок і прогалин у знаннях. У процесі застосування такого підходу суттєві навички і вміння формуються і розвиваються швидше, порівняно з традиційною методикою.

Використана література:

1. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика : [учеб. пособ.] / И. С. Алексеева. – СПб. : Союз, 2004. – 288 с.
2. Ганічева Т. В. Методика навчання майбутніх філологів усного англійського двостороннього перекладу у галузі прав людини : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 «Теорія і методика навчання (з галузей знань)» / Т. В. Ганічева. – Харків, 2008. – 182 с.
3. Казакова Т. А. Практические основы перевода : [учеб. пособ.] / Т. А. Казакова. – СПб. : Союз, 2002. – 320 с.
4. Максимов С. Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). Теорія та практика усного двостороннього перекладу для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання : [навч. посіб.] / С. Є. Максимов. – Київ : Ленвіт, 2007. – 416 с.
5. Максименко О. В. Усний переклад: теорія, вправи, тексти (французька мова) / О. В. Максименко. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 168 с.
6. Пушкина А. В. Обучение устному последовательному переводу студентов-лингвистов в рамках программы «Второе высшее образование» : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / А. В. Пушкина. – Москва, 2015. – 23 с.
7. Тихонова Е. В. Обучение будущих лингвистов устному последовательному переводу на основе анализа дискурса аудио- и видеоматериалов (китайский язык; профиль «Перевод и переводоведение») : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Е. В. Тихонова. – Томск, 2014. – 28 с.
8. Фомин С. К. Последовательный перевод (английский язык) : [учеб. пособ.] / С. К. Фомин. – Москва : АСТ: Восток – Запад, 2006. – 253 с.

References:

1. Alekseeva I. S. (2004) Professional'nyj trening perevodchika: ucheb. пособ. [Professional interpreters' training]. St. Petersburg: Soyuz. 288 s. [in Russian]
2. Ganicheva T. V. (2008) Metodyka navchannya majbutnikh filologiv usnogo anglomovnoho dvostoronn'ogo perekladu u galuzi prav lyudyny [Methods of future philologists training of interpreting in human rights]. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv. 182 s. [in Ukrainian]
3. Kazakova T. A. (2002) Prakticheskie osnovy perevoda: ucheb. пособ. [Practical basis of translation]. St. Petersburg: Soyuz. 320 s. [in Russian]
4. Maksimov S. Ye. (2007) Usnyj dvostoronnij pereklad (anglijs'ka ta ukrayins'ka movy) [Consecutive interpreting (English and Ukrainian)] Kyiv: Lenvit. 416 s. [in Ukrainian]
5. Maksymenko O. V. (2008) Usnyj pereklad: teoriya, vpravy, teksty (francuz'ka mova) [Interpreting: theory, exercises, texts (French)]. Vinnytsya: Nova knyga. 168 s. [in Ukrainian]

6. Pushkina A. V. (2015) Obuchenie ustnomu posledovatel'nomu perevodu studentov-lingvistov v ramkah programmy «Vtoroe vysshee obrazovanie» [Consecutive interpreting training of linguists «Second higher education»]. Extended abstract of candidate's thesis. Moscow. 23 s. [in Russian]
7. Tihonova E. V. (2014) Obuchenie budushchih lingvistov usnomu posledovatel'nomu perevodu na osnove analiza diskursa audio- i videomaterialov (kitajskij yazyk; profil' "Perevod i perevodovedenie") [Consecutive interpreting training to future linguists on the basis of discourse analysis of audio and video (Chinese)]. Extended abstract of candidate's thesis. Tomsk. 28 s. [in Russian].
8. Fomin S. K. (2006) Posledovatel'nyj perevod (anglijskij yazyk) [Consecutive interpreting (English)]. Moscow: AST: Vostok – Zapad. 253 s. [in Russian]

Зинукова Н. В. Теоретическое обоснование системы упражнений для формирования профессиональной компетентности в устном последовательном переводе во внешнеэкономической сфере

В статье представлено теоретическое обоснование системы упражнений для обучения устному последовательному переводу студентов магистратуры с учетом личностных характеристик переводчика, которые развивают умение презентации перевода, выступления на публике и предусматривают приобретение знаний, необходимых для осуществления профессиональной деятельности. Основное внимание уделяется установлению типологии эффективных упражнений, что является важной составляющей оптимального управления учебной деятельностью студентов для формирования профессиональной компетентности устного переводчика. Ожидаемыми результатами и конечными целями обучения магистров-филологов устному переводу является становление профессионального переводчика, который способен креативно использовать когнитивные ресурсы своего языкового сознания для решения профессиональных задач интерпретации смысла в ситуациях межкультурной деловой коммуникации. В процессе создания системы упражнений определены три этапа обучения (подготовительный этап приобретения знаний и формирования специальных навыков устного последовательного перевода, тренировочный этап развития навыков и формирование специальных и стратегических умений, автоматический этап совершенствования специальных и стратегических умений устного последовательного перевода во внешнеэкономической сфере).

Ключевые слова: *устный последовательный перевод, профессиональная компетентность устного переводчика, система упражнений, этапы обучения.*

Zinukova N. V. Theoretical basis of the system of exercises for the formation of professional competence in consecutive interpreting in foreign economic activity

Theoretical basis of the system of exercises for teaching consecutive interpreting to Masters takes into account personal characteristics of an interpreter who develops the ability to present the text of translation and provides the acquisition of the knowledge necessary for his professional activity. The main attention is paid to the establishment of a typology of effective exercises, which is an important part of the optimal management of student learning activities for the formation of the professional competence of an interpreter. The expected learning outcomes and the ultimate goals of training Masters-philologists interpretation are the formation of professional interpreting competence in the foreign economic field, which is understood as the ability of a professional interpreter to use the cognitive resources of his linguistic consciousness in a creative way to solve professional tasks of interpreting meaning in situations of intercultural business communication. In the process of creating a system of exercises there were identified three stages of training (preparatory stage of knowledge acquisition and the formation of special skills of consecutive translation, training stage of skills development and the formation of special and strategic skills, automatic stage of improving the special and strategic skills of consecutive interpreting in foreign economic field).

Key words: consecutive interpreting, professional competence of an interpreter, system of exercises, stages of training.